

Policy brief

Ten behoeve van AO AIV advies Midden-Oosten, 8 oktober 2013

Datum: 3 oktober 2013

Contact: Jannie Kuik (kuik@ikvpaxchristi.nl ; 06-48981483)

Aanleiding

Op 8 oktober spreekt de Vaste Kamercommissie Buitenlandse Zaken met minister Timmermans over het AIV advies "Tussen Woord en Daad; perspectieven op duurzame vrede in het Midden-Oosten". IKV Pax Christi ondersteunt op veel punten het AIV-advies en is van mening dat de essentie van de aanbevelingen van de AIV nog altijd gelden. Het initiatief van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Kerry om beide partijen om tafel te krijgen biedt niet minder, maar juist meer grond aan de EU om politieke verantwoordelijkheid te nemen voor een vredesproces.

Analyse: Asymmetrisch krachtenveld oorzaak vastlopen vredesinitiatieven

In het conflict tussen Israël en de Palestijnen is er sprake van een asymmetrisch krachtenveld. We hebben te maken een Palestijnse Autoriteit die in politiek, militair en economisch opzicht, mede als gevolg van met Israël gemaakte afspraken in het Oslo-kader, minder machtsmiddelen tot zijn beschikking heeft. In de 20 jaar na het sluiten van de Oslo-akkoorden zijn er talloze gespreksrondes en initiatieven geweest. Telkens bleek dat de asymmetrische krachtsverhoudingen weerspiegeld werden aan de onderhandelingstafel. Gespreksrondes konden derhalve niet leiden tot een akkoord dat de rechtsgelijkheid van beide partijen en hun daarop gebaseerde belangen op evenwichtige wijze tegemoet kwam.

Het initiatief van Kerry, op zichzelf uiteraard goed nieuws, dreigt in hetzelfde rijtje kansloze pogingen ten onder te gaan, tenzij deze genoemde asymmetrie wordt gecompenseerd. Dit kan door meer nadruk te leggen op de geldingskracht van het internationaal recht. Niet de macht van de sterkste, maar de kracht van het recht zou moeten gelden. De AIV bepleit een EU die als "normatieve macht", in aansluiting op Amerikaanse initiatieven, haar eigen verantwoordelijkheid neemt. Na de aankondiging van het Kerry-initiatief blijft deze aanbeveling onverkort van kracht. Juist om het Kerry-initiatief te doen slagen, is het van belang om te werken aan een EU die zijn normatieve macht, op basis van het internationale recht, ten volle inzet.

Een praktische manier om de ongelijke verhoudingen aan de onderhandelingstafel ten gunste van de Palestijnen te beïnvloeden is het aankondigen en uitvoeren van maatregelen die de grens van 1967 benadrukken. Dergelijke maatregelen verstoren het vredesproces niet. Integendeel, zij bevorderen de voorwaarden voor een uitkomst die wederzijds acceptabel is, zo vindt ook Alon Liel (voormalig Israëliësch ambassadeur in Zuid-Afrika en voormalig directeur-generaal Buitenlandse Zaken):

"The only thing that can effectively counter the entrenchment of the occupation is international pressure, in the form of concrete measures. That is how the international community gets into the negotiation room. That is how it shapes the substance and outcome of the negotiation, in accordance with the legitimate and reasonable parameters for a final settlement it has supported for long."

De verdeeldheid tussen de Palestijnse Autoriteit en Hamas is groot, ondanks de onder Egyptische leiding gesloten overeenkomst tot samenwerking. Deze verdeeldheid draagt ook bij aan de asymmetrische verhouding met Israël. Verzoening tussen Hamas en Fatah is zeer gewenst, ook volgens het

AIV, omdat verzoening de Palestijnse Autoriteit representatiever en geloofwaardiger maakt als partij in de onderhandelingen en daarmee de kans op een succesvol onderhandelingsproces vergroot.

Aanbevelingen

IKV Pax Christi doet de volgende aanbevelingen om, in aanvulling op het Kerry-initiatief, meer evenwicht in het krachtenveld tussen Israël en de Palestijnen te brengen.

1. De EU moet voortgaan op de ingeslagen koers¹ van handhaving van het principe dat volgens internationaal recht de staat Israël zich bevindt binnen de grenzen van 1967.

Dit betekent minimaal dat producten uit de illegale nederzettingen in Palestijns gebied dus niet kunnen worden geïmporteerd onder voorkeursregelingen die conform het Associatieakkoord voor Israël gelden. Bedrijven en instellingen die gevestigd zijn in de nederzettingen of profiteren van de bezetting van Palestijnse gebieden horen niet te profiteren van investeringen en subsidies vanuit de EU en Nederland. Daarnaast moet ook de [richtlijn van de Europese Commissie](#) van 19 juli voortvarend worden uitgevoerd die stelt dat illegale nederzettingen moeten worden uitgesloten van contacten van de EU en Nederland met Israël.

2. Aan aanhoudende schendingen van het internationale recht moeten consequenties worden verbonden.

Dit was ook een aanbeveling van het AIV. Wij menen dat het juridische beginsel “uit onrecht kan geen recht voortkomen” concrete maatregelen vergt. Wat IKV Pax Christi betreft betekent dit dat gezien de aanhoudende bouw van o.a. volgens de Vierde Geneefse Conventie illegale nederzettingen in Palestijns gebied de tijd is gekomen om toe te werken naar een EU-verbod op import van producten uit de illegale nederzettingen.

3. Faciliteer de interne Palestijnse verzoening tussen PLO en Palestijnse Autoriteit enerzijds en Hamas anderzijds.

De eisen die door het Kwartet gesteld worden aan Hamas belemmeren deze verzoening. IKV Pax Christi meent dat de eisen die het kwartet aan Hamas stelt als voorwaarden om de blokkade op te heffen, niet zouden moeten dienen als condities voor gesprek maar als beoogde uitkomsten ervan. Zolang het kwartet die voorwaarden vooraf niet laat vallen, leggen deze een zware hypotheek op een eventuele Palestijnse verzoening en daarmee ook op het onderhandelingsproces.

4. De EU zou Palestina als staat moeten behandelen.

Zoals bekend heeft op 29 november 2012 een grote meerderheid van de Algemene Vergadering van de VN Palestina de status van *non member state* gegeven. Uitgangspunt is een Palestijnse staat gebaseerd op de grenzen van 1967 met Oost-Jeruzalem als hoofdstad. Wij zien drie mogelijkheden voor Nederland en de EU om concrete stappen te ondernemen om hierop in te spelen:

- a. Verhoog de status van de Nederlandse diplomatieke post in Ramallah tot die van ambassade en sta de Palestijnse Autoriteit toe de status van zijn diplomatieke vertegenwoordiger in Den Haag eveneens te verhogen tot die van ambassadeur .
- b. In alle projecten die de EU onderneemt en financiert in de zogenaamde C-gebieden en in Oost- Jeruzalem, zou de EU de Palestijnse Autoriteit als eerste gesprekspartner moeten beschouwen, niet Israël (zoals momenteel nog vaak gebeurt).
- c. Overeenkomsten tussen de Palestijnse Autoriteit en respectievelijk Nederland en de EU dienen de status van interstatelijke verdragen te krijgen.

¹ 10 december 2012. “The European Union expresses its commitment to ensure that – in line with international law – all agreements between the State of Israel and the European Union must unequivocally and explicitly indicate their inapplicability to the territories occupied by Israel in 1967.”